

"Vjesnik" Zagreb, 21. maj 1982.

MUZIČKI ŽIVOT

U čast Johna Cagea

● U Muzičkom salonu SC održan trodnevni festival u povodu 70. godišnjice znamenitog američkog muzičkog avangardista

Jednoj od najneobičnijih ličnosti suvremenog muzičkog svijeta, 70-godišnjem Amerikancu Johnu Cageu, posvetio je Zagreb čak tri dana. Toliko je trajao festival u čast njegova rođendana, a održavao se u Muzičkom salonu i drugim prostorima Studentskog centra. Logično je da je i Zagreb odlučio upravo Cageu posvetiti toliko vremena i prostora s obzirom na dugogodišnju tradiciju Muzičkog bijenala na kojemu su Cage i njegova glazba bili gosti. A značenje tog podjednako hvaljenog koliko i osporavanog istraživača novoga zvuka, njegove »slučajnosti« i slučajnosti, manipulacije s glazbalima među kojima je preparacija klavira zasigurno najrevolucionarnija u naše doba – razlog je više da se nekadašnjem Schönbergovu učeniku ukaže pažnja, makar i zato da bi ga najmlađe generacije poklonika suvremene glazbe upoznale – kao svojevrsan anakronizam.

Među ostalim stanjima »glazbe« u vlastitom videnju, John Cage izmislio je i skladbu koju je nazvao »4 minute i 33 sekunde« za vrijeme koje klavirist sjedi uz glazbalo i – ne svira! Dodijelio je također i pauzi – koja se do tada shvaćala kao znak negacije unutar glazbenoga protoka – drukčiju funkcionalnu ulogu od one što su joj to namjenjivali ostali kompozitori. A bavio se između izmišljanja i »pravim« skladanjem, čije smo djelomične rezultate iz nekih faza čuli i ovom prigodom.

Primjerice, »Music of Changes« iz 1952. i »Sonate i interludiji« iz razdoblja 1946-48, od kojih ciklus iz ranijeg razdoblja začudo

zvuči danas mnogo modernije i zanimljivije od onoga od kojeg bi se to očekivalo. Jer »Muzika promjena« s podtekstom autora u kojem se među ostalim kaže da »vrijednosne prosudbe u smislu izvođenja ili slušanja nisu u prirodi ovakvih djela«, te budući da ne postoji ideja odnosa »može se dogoditi bilo što« – danas doista ne znači ništa više a ni manje od pustog klimpranja po klaviru, monotonog i dugocasnog, koje se vrlo teško može izdržati.

Suprotno tome »Sonate i interludiji« temeljeni na pokušaju izražavanja »trajnih emocija« u glazbi kako ih shvaća indijska tradicija – pitom je krajolik egzotičnih melodija i apartnih ritmičkih kombinacija koje traju i traju u najrazličitijim varijacijama. Često su duhovite i asocijativne, rjeđe opetovane u nečem već doživljenom, a u cjelini dovoljno indikativne da Cagea danas shvatimo doslovce kao povijest razvoja u istraživanju nove glazbe.

Valja svakako istaknuti nemalen udio interpreta prvih dviju večeri Cageova festivala, njemačkog klavirističkog specijalistu za novu glazbu Herberta Hencka i virtuoznu Beogradanku Nadu Kolundžiju. Ona je sama preparirala klavir, umetnuvši mu čavle i kojekakve druge stvarčice među žice na veliku znatiželju i radost promatrača, i doista je izvanredno muzikalno predstavila opsežno djelo »Sonata i interludiji«, pokazavši kako ta vrsta glazbe zahtijeva vrhunsko klavirističko umijeće.

JAGODA MARTINČEVIĆ-LIPOVČAN